

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/10.), člana 7. Zakona o robnim rezervama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 13/97.) i Zakona o Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2013.godinu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 19/12.), na prijedlog Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i Kantonalne direkcije robnih rezervi, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 106. sjednici, održanoj dana 04.04.2013. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Usvaja se Program korištenja sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za otkup poljoprivrednih proizvoda od proizvođača sa područja Kantona.

II.

Zadužuju se Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Kantonalna direkcija robnih rezervi i Ministarstvo finansija, da u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima realizuju ovaj program svako u okviru svojih nadležnosti.

III.

Zaključak stupa na snagu definisanjem svih elemenata iz Programa.

Broj: 02-_____/13.
Datum, 04.04.2013. godine
Z e n i c a

PREMIJER

mr. sci. Fikret Plevljak, dipl. ing.

DOSTAVLJENO:

1x Kantonalna direkcija robnih rezervi,
1x Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu,
1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
1x Ministarstvo zdravlja,
1x Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
1x Ministarstvo finansija,
1x a/a.

P R O G R A M
KORIŠTENJA SREDSTAVA BUDŽETA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA
OTKUP POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA OD PROIZVOĐAČA
SA PODRUČJA KANTONA

Podaci o Programu

Program je usvojen:	Na 106. sjednici Vlade Zeničko-dobojskog kantona održanoj dana 04.04.2013. godine
Period realizacije Programa:	U periodu od 01. 06. do 31. 12. 2013.godine
Ukupna vrijednost Programa:	200.000,00 KM
Namjena Programa:	Otkup poljoprivrednih proizvoda od poljoprivrednih proizvođača sa područja Zeničko-dobojskog kantona
Korisnici Programa:	Poljoprivredni proizvođači, zadruge i korisnici budžetskih sredstava koji ista troše za nabavku poljoprivrednih proizvoda.
Izvor sredstava:	Budžet Zeničko-dobojskog kantona za 2013. godinu, odnosno budžeti ministarstava sa čijih se budžetskih pozicija sufinansiraju određene potrebe korisnika Programa.
Odgovorna osoba:	Direktor (po ovlaštenju) Direkcije robnih rezervi Zeničko-dobojskog kantona Havić Ibrahim

I UVOD

Zeničko-dobojski kanton se nalazi u brdsko-planinskom području sa varijetetima kontinentalne, planinske i alpske klime, srednjim temperaturama januara od -0,3 do -7,4 °C, jula od 10,2 do 21,2 °C i oborinama od oko 1000 mm.

Klimatski uslovi svojom raznovrsnošću pružaju široke mogućnosti poljoprivrednoj proizvodnji u izboru i uzgoju ratarskih, voćarskih, vinogradarskih, povrtlarskih i krmnih kultura, a u području u kojem se nalazi naš Kanton posebno su povoljni uslovi za stočarsku, voćarsku, proizvodnju povrtlarskih i krmnih kultura.

Zeničko-dobojski kanton raspolaže sa 120.051 ha poljoprivrednog zemljišta, od toga je 102.278 ha obradivo.

Po kategorijama korištenja obradivo poljoprivredno zemljište u Zeničko-dobojskom kantonu dijelimo na: oranice i bašte koje zauzimaju 58.940 ha, voćnjake sa 8.893 ha, livade sa 34.445 ha i pašnjake sa 17.773 ha.

Poljoprivreda na području Zeničko-dobojskog kantona u odnosu na vrijeme u zajedničkoj nam državi značajno je promjenjena. Promjene su se desile u strukturi poljoprivredne proizvodnje, primjeni savremenih tehnologija, prinosima po jedinici površine za biljnu proizvodnju i po grlu u animalnoj proizvodnji, te u odnosu prema tržištu. Tradicionalne proizvodnje (govedarstvo, ovčarstvo, proizvodnja krompira i luka), zamjenjuju se proizvodnjama koje daju bolje ekonomske efekte kao što su proizvodnja pilećeg mesa, proizvodnja jagodičastog voća, povrća u zatvorenim prostorima, proizvodnja gljiva i drugo.

Na listi ograničavajućih faktora za brži razvoj značajno mjesto zauzima ograničen prostor za plasman poljoprivrednih proizvoda, a posebno povrća proizvedenog na otvorenom, kao što su: krompir, luk, mrkva, kupus i drugo. Sličan problem prisutan je i u plasmanu voća.

Zeničko-dobojski kanton je u zadnjih deset godina izdvajao sredstva za stimulisanje prerađivača i otkupljivača sa područja Kantona da otkupljuju poljoprivredne proizvode od poljoprivrednih proizvođača sa ovog Kantona.

U proteklom periodu na prijedlog Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlada je kroz Program utroška sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za poticaje u poljoprivredi izdvajala sredstva za poticanje otkupa poljoprivrednih proizvoda od poljoprivrednih proizvođača sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Potican je otkup mlijeka, maline, voća, povrća i pilećeg mesa. U 2011. godini ukupno je isplaćeno 183.783,70 KM, a u 2012. godini za ove namjene ukupno su planirana sredstva u iznosu od 255.000,00 KM. Poticani su prerađivači i otkupljivači sa područja Zeničko-dobojskog kantona za otkup, isključivo, poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na imanjima poljoprivrednih proizvođača sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Poticaj se kretao od 0,02 do 0,10 KM/kg ili litar. Cilj ove podrške je stimulisanje subjekata koji se bave otkupom poljoprivrednih proizvoda da otkup vrše od naših proizvođača.

II CILJEVI PROGRAMA

a) **Korištenje dostupnih a neiskorištenih mogućnosti za plasman poljoprivrednih proizvoda**

Poljoprivredni proizvođači sa područja Zeničko-dobojskog kantona u najvećem dijelu svoje proizvode plasiraju na domaćem tržištu. Pozitivni izuzeci su proizvođači jagodičastog voća koji više od 90% proizvodnje plasiraju u izvoz, a proizvođači pilećeg mesa i gljiva samo manji dio svojih proizvoda u svježem ili prerađenom obliku plasiraju u izvoz. Mišljenja smo da postoji značajan, a neiskorišten prostor, za plasman poljoprivrednih proizvoda od proizvođača sa našeg Kantona. Tu prije svega mislimo na ustanove koje se u potpunosti finansiraju iz dijela Budžeta Kantona, kao što su bolnice, javne kuhinje, studentski domovi, domovi za nezbrinutu djecu i drugo.

b) Efikasnije korištenje ukupnih resursa u poljoprivredi

Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa i uživa posebnu zaštitu radi korištenja za poljoprivrednu proizvodnju. Okrupnjavanjem poljoprivrednih površina, obezbjeđenjem navodnjavanja i mjera zaštite od nepovoljnih prirodnih uticaja, primjenom savremenih agrotehničkih i agrohemijskih mjera, povećava se izdašnost ovih resursa.

c) Povećanje zapošljavanja stanovništva Zeničko-dobojskog kantona u poljoprivredi

Čovjek kao najvažniji resurs i inicijator korištenja naprijed navedenih resursa, proizvodi hranu kao nezamjenjivu potrebu svih živih bića i obezbjeđuje egzistenciju sebi i svojoj porodici.

Radno mjesto u poljoprivredi (i na kućnom pragu) je jeftinije od većine u drugim oblastima djelovanja i najbrže daje rezultate, odnosno povrat uloženi sredstava.

d) Efikasnije korištenje vlastitih finansijskih sredstava

Budžetska sredstva namijenjena za snabdijevanje određenih subjekata u Kantonu (bolnice, javne kuhinje, studentski domovi, domovi za nezbrinutu djecu i drugo) poljoprivrednim proizvodima (svježe voće i povrće) bila bi usmjerena prema poljoprivrednim proizvođačima na području Zeničko-dobojskog kantona.

III NAČIN PROVEDBE PROGRAMA

Otkup poljoprivrednih proizvoda u 2013. godini usmjerio bi se isključivo na proizvođače svježeg voća i povrća, pa ako ovaj Program da očekivane efekte isti u narednim godinama bi se mogao proširi i na proizvode prehrambene industrije sa sjedištem u Zeničko-dobojskom kantonu.

U 2013. godini otkupljivali bi se slijedeći poljoprivredni proizvodi: krompir, luk crveni i bijeli, mrkva, kupus, grah, paradajz, paprika, prasa, peršun, celer, cvekla, špinat, šljive, jabuke i druge poljoprivredne kulture koje u svježem stanju proizvode poljoprivredni proizvođači sa područja Zeničko-dobojskog kantona, a korisnici iskažu potrebe za istim.

Otkup bi se organizovao na području cijelog Kantona uvažavajući organizovane proizvođače i njihov program proizvodnje. Na području Kantona proizvede se dovoljno voća i povrća za realizaciju ovog Programa. Pozitivan primjer dobre organizacije proizvođača i plasmana poljoprivrednih proizvoda jedna je zadruga sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Zadruga je pobjedila na tenderu za snabdjevanje voćem i povrćem tako da u protekle dvije godine uspješno snabdjeva značajnu instituciju. U 2012. godini otkupila je 720 tona voća i povrća po slijedećim cijenama: paradajz 0,60 KM, paprika 1,00 KM, prasa 1,00 KM, špinat 1,00 KM, luk crveni 0,50 KM, krastavac 0,50 KM, krompir 0,45 KM, kupus 0,30 KM, mrkva 0,55 KM, grah 3,00 KM, jabuka 0,65 KM, kruška 1,00 KM, višnja 1,20 KM, šljiva 0,60 KM po kg.

Kvalitetni partneri u realizaciji Programa svakako mogu biti ovako uspješne zadruge koje će u interesu svojih kooperanata obezbijediti otkup vlastitih proizvoda, a dodatno je moguće u realizaciji Programa uključiti instrumente zaštite od otkupa proizvoda izvan Kantona.

Organizator otkupa bila bi Kantonalna direkcija robnih rezervi čija bi zadaća bila da odabere otkupljiivače, potpiše ugovore sa istim o uslovima otkupa, da uveže otkupljiivače sa krajnjim korisnicima i da rješava sve poslove vezane za plaćanje na relaciji Ministarstvo finansija-otkupljiivač.

Direkcija će raspisati Oglas za izbor otkupljiivača (može više), i donijeti odluka o izboru najpovoljnijeg otkupljiivača te potpisati ugovor sa izabranim otkupljiivačem kojim će regulisati međusobne odnose.

Otkup bi se vršio u kontinuitetu radi redovnog snabdijevanja korisnika potrebnim količinama svježeg voća i povrća uvažavajući dinamiku koju će iskazati krajnji korisnici. Snabdijevanje krajnjih korisnika organizovat će se na način koji neće zahtijevati posebna skladišta, a u slučaju potrebe to je obaveza otkupljiivača.

Otkup bi se vršio po utvrđenoj strukturi poljoprivrednih proizvoda i u količinama koje odgovaraju potrebama poznatih potrošača.

Kontrola kvaliteta otkupljenih proizvoda vršit će se u skladu sa Ugovorom potpisanim između snabdjevača i korisnika, a Direkcija će sa Ministarstvom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu kreirati instrumente za kontrolu porijekla otkupljenih proizvoda.

IV OČEKIVANI REZULTAT

a) Povećanje zapošljavanja u poljoprivredi

Upošljavanje u poljoprivredi može biti kao osnovna djelatnost ili kao dopunska. Vlada kantona je na prijedlog Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu uvođenjem dodatnih poticaja za registrovane proizvođače doprinjela da se broj poljoprivrednika koji su istu registrovali kao osnovnu djelatnost iz godine u godinu povećava, a to se vidi iz naredne tabele.

R/b	Vrsta poticaja	Broj poljoprivrednih proizvođača koji su registrovali osnovnu poljoprivrednu djelatnost		
		2010	2011	2012
1	Proizvodnja povrća u plastenicima i staklenicima	8	24	43
2	Premija za uzgoj brojlera	23	24	36
3	Proizvodnja konzumnih jaja	8	10	11
4	Premija za registrovane farme za proizvodnju mlijeka	12	18	22
5	Proizvodnja gljiva	1	1	2
	UKUPNO	52	77	114

Broj domaćinstava koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom kao dopunskom djelatnošću daleko je veći od broja registrovanih. Iako je cilj što veći broj registrovanih proizvođača, značaj imaju i ovi proizvođači. Značaj ove proizvodnje prvenstveno se ogleda kroz amortizaciju socijalnih naboja ruralnog stanovništva.

b) Povećanje proizvodnje i organizovanog otkupa, radi smanjenja sivog tržišta

Poticanje poljoprivredne proizvodnje ima za cilj povećanje i zaštitu domaće proizvodnje, te usmjeravanje poljoprivrednih proizvođača prema strateškim proizvodima. Organizovani otkup povećava mogućnost plasmana poticanih proizvodnji i time smanjuje prostor za sivo tržište.

c) Povećanje stepena organizovanosti poljoprivrednih proizvođača radi zajedničkog nastupa na tržištu

Međusobnim organizovanjem poljoprivrednih proizvođača u udruženja i zadruge smanjuju se negativni efekti usitnjenih posjeda i usitnjene proizvodnje.

To kao i podizanje stepena marketinškog znanja, bitno uvećava šanse domaćih poljoprivrednih proizvođača u odnosu na konkurenciju na tržištu.

d) Proširenje i razvoj kapaciteta za preradu, skladištenje i pakovanje poljoprivrednih proizvoda

Povećana poljoprivredna proizvodnja zahtjeva razvoj prerađivačkog kapaciteta, a time i bolju zaradu i veće zapošljavanje. Adekvatno skladištenje, sortiranje i pakovanje poljoprivrednih proizvoda, u skladu sa zahtjevima tržišta, olakšavaju njihov plasman.

e) Uvođenje savremenih tehnologija i opreme u poljoprivrednu proizvodnju

Stepen uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta i uvođenje savremenih tehnologija i opreme u poljoprivrednu proizvodnju te korištenje stručnih znanja i potencijala, su imperativ i garancije pozitivnih pomaka u ovoj oblasti.

U tabeli je dat pregled potrošnje svježeg voća i povrća pojedinih subjekata u 2012. godini sa trenutnim brojem korisnika (cifra u zagradi). Radi se o stvarnim podacima dobivenim od nadležnih službi navedenih subjekata, a vrijednost roba je dobivena kao umnožak količina i otkupnih cijena.

Ukupna sredstva potreba za otkup svježeg voća i povrća na iskazanom nivou potrošnje nabrojanih korisnika, ne prelazi cifru od 200.000,00 KM.

U Direkciji nisu planirana budžetom sredstva za ovu namjenu u 2013. godini, nego bi ih trebalo obezbijediti iz budžeta Kantona, odnosno budžeta pojedinih ministarstava koja izdvajaju sredstva za finansiranje određenih potreba navedenih subjekata (Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport).

Broj: 02-_____ /13.

Datum, 04.04.2013. godine

Z e n i c a

PREMIJER

mr. sci. Fikret Plevljak, dipl. ing.

DOSTAVLJENO:

- 1x Kantonalna direkcija robnih rezervi,
- 1x Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu,
- 1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
- 1x Ministarstvo zdravlja,
- 1x Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
- 1x Ministarstvo finansija,
- 1x a/a.

Pregled utroška poljoprivrednih proizvoda sa cijenom

R/b	Vrsta	J.mj.	RO Merhamet Zenica, Kakanj, Breza (850)	RO Merhamet, Maglaj, Zavidovići (460)	Caritas Zenica (130)	JU Kantonal. Bolnica Zenica (700)	Opća bolnica Tešanj (170)	GN kuhinja Zenica (1.806)	JU Dom i porodica Zenica (85)	JU Dom za stara lica Zenica (79)	Ukupna količina artikala	Cijena po jed.mj.	Ukupna vrijednost
1	Krompir	kg	11.550	6.500	1.591	40.000	5.200	47.288	2.448	2.400	116.977	0,45	52.639,65
2	Kupus	kg	4.700	2.000	1.248	10.000	5.200	18.577	1.224	480	43.429	0,30	13.028,70
3	Mrkva	kg	2.564	450	463	6.000	1.500	1.306	204	720	13.207	0,55	7.263,85
4	Luk crveni	kg	4.850	700	393	7.000	1.500	2.731	408	960	18.542	0,50	9.271,00
5	Luk bijeli	kg	75	450	10	180	50	0	0	0	765	5,00	3.825,00
6	Grah	kg	3.300	1.200	468	2.600	0	7.230	0	300	15.098	3,00	45.294,00
7	Jabuka	kg	3.570	2.500	0	6.000	2.000	0	504	720	15.294	0,65	9.941,10
8	Šljiva	kg	0	0	0	2.000	0	0	408	720	3.128	0,60	1.876,80
9	Peršun	kg	0	0	0	150	0	0	0		150	5,00	750,00
10	Špinat	kg	0	0	0	5.000	300	0	0	240	5.540	1,00	5.540,00
11	Kelj	kg	0	0	0	1.000	0	0	0		1.000	1,00	1.000,00
12	Salata zelena	kg	0	0	0	300	0	0	0		300	1,50	450,00
13	Paradajz	kg	3.267	0	0	1.000	0	0	0	1.440	5.707	0,60	3.424,20
14	Krastavica	kg	1.055	0	0	1.000	0	0	0		2.055	0,50	1.027,50
15	Paprika	kg	2.309	0	0	1.500	500	0	0	720	5.029	1,00	5.029,00
16	Prasa	kg	0	0	0	2.000	300	0	0	240	2.540	1,00	2.540,00
17	Patliđan	kg	0	0	0	700	500	0	0	180	1.380	1,00	1.380,00
18	Karfiol	kg	0	0	0	1.500	0	0	0	240	1.740	2,00	3.480,00
19	Blitva	kg	0	0	0	3.000	0	0	0		3.000	1,00	3.000,00
20	Cvekla	kg	0	0	0	100	0	0	0		100	1,00	100,00
21	Grašak	kg	1.715	0	0	0	0	0	0	240	1.955	3,00	5.865,00
	Vrijednost		32.979,90	11.597,50	2.995,50	60.200,00	8.625,00	50.626,50	2.357,40	7.344,00			176.725,80